

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Brno

Inspekční zpráva

Základní škola Rájec - Jestřebí, okres Blansko

Školní 446, 679 02 Rájec - Jestřebí

Identifikátor školy: 600 106 314

Termín konání orientační inspekce: 7. - 9. 3. 2001

Čj.	122 97/01-05094
Signatura	ol1cu102

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Rájec – Jestřebí je příspěvkovou organizací, která v současné době zahrnuje dvě pracoviště - úplnou základní školu v Rájci a malotřídní školu v Jestřebí celkem se dvaceti čtyřmi třídami, z toho je třináct na 1. a jedenáct na 2. stupni. Součástí školy je školní družina, která však nebyla předmětem inspekční činnosti. Škola je členem Asociace českých daltonských škol a již několik let zařazuje do výuky ve vybraných třídách metody a formy podle Daltonského plánu v rámci vzdělávacího programu Základní škola čj. 16847/96-2.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

V rámci orientační inspekce byla hodnocena kvalita vzdělávání na základě hospitační činnosti na prvním stupni v předmětech český jazyk a matematika, na druhém stupni pak byly hospitovány předměty český jazyk, cizí jazyky, matematika, fyzika, občanská, rodinná a výtvarná výchova. Zvláštní zřetel byl kladen na hospitaci v hodinách s prvky daltonské výuky. Úroveň a kvalita výuky byla sledována v oblasti plánování, přípravy a podmínek výuky, způsobu organizace, hodnocení a motivace žáků, vzájemné interakce a komunikace.

Hodnocení kvality vzdělávání na I. stupni

Týdenní počet vyučovacích hodin v jednotlivých ročnících i časová dotace hodin vyučovaných předmětů odpovídala danému učebnímu plánu. Členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu s učebními osnovami deklarovaného vzdělávacího programu a vytváří předpoklady pro kontinuitu výuky mezi jednotlivými ročníky. Předložené časově tematické plány mají jednotnou formu zpracování pro všechny ročníky a předměty a pro paralelní třídy jsou obsahově shodné. Probírané učivo zapsané v třídních knihách koresponduje s obsahem učiva uvedeným v tematických plánech. V rámci učiva českého jazyka ve čtvrtém a pátém ročníku nemají učitelky v tematických plánech zapracovánu jeho specifickou složku, kterou je psaní. Bezprostřední příprava většiny učitelek na výuku byla velmi dobrá a odpovědná. Každodenní pečlivou přípravu provádějí rovněž učitelky vyučující ve třídách se dvěma odděleními. Stanovené vzdělávací cíle byly reálné, vycházely z tématu probíraného učiva a odpovídaly možnostem žáků. Informace o žácích se specifickými poruchami učení získávají vyučující prostřednictvím zaslaných zpráv z vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně.

Z učitelek, které vyučují na I. stupni ZŠ, nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti dvě. Velmi dobré personální podmínky pozitivně ovlivňují kvalitu výuky.

Prostorové podmínky doznaly značného zlepšení po realizaci nadstavby, čímž škola získala potřebné učebny pro I. stupeň, které vyhovují současným psychohygienickým podmínkám. Jsou účelně a funkčně vybaveny vhodným školním nábytkem stejně tak jako třídy na detašovaném pracovišti v Jestřebí. Ve zdejší školní budově však chybí tělocvična, což se snaží škola kompenzovat instalací tělovýchovného nářadí do tříd. Vybavení školy učebními pomůckami je celkově na dobré úrovni. Ve třídách pro mladší žáky dosahovala dostatečná názornost, podnětnost a celková estetika učebního prostředí velmi dobré úrovně. Výuka věkově starších žáků byla ochuzena o využití názorných pomůcek vztahujících se přímo k probíranému učivu. Byly v ní nejvíce užívány učebnice, pracovní sešity, drobné manipulativní pomůcky, jednoduché učební pomůcky, jež si vyrobili sami žáci nebo jejich učitelky. V některých třídách byly k dispozici dětské knihy a encyklopedie. Didaktická technika byla využita pouze ojediněle.

Škola se snaží vytvářet velmi dobré podmínky pro dodržování psychohygienických

zásad (koberce ve třídách, pitný režim, zapojení do akce “školní mléko”). Ne všichni vyučující však psychohygienické zásady plně respektovali ve smyslu reagování na únavu a pokles výkonnosti žáků (např. absence relaxačních prvků v některých hodinách, dlouhodobá aplikace stereotypních činností). Byla také zaznamenána akceptace nesprávného sezení žáků ze strany některých vyučujících.

Pojetí výchovně vzdělávací činnosti školy, odpovídá realizovanému učebnímu programu Základní škola. Struktura jednotlivých vyučovacích hodin se lišila vzhledem k cíli, obsahu, způsobu provedení i k věkovým zvláštnostem žáků. Organizace výuky, výběr metod a forem práce s žáky byl u jednotlivých učitelek odlišný nejen vzhledem ke schopnostem žáků, ale také vzhledem k metodickým zkušenostem a kreativitě jednotlivých vyučujících. Při hospitacích byly nejčastěji pozorovány vyučovací hodiny osvojování a upevňování nových vědomostí, ve kterých byl aplikován spíše frontální způsob výuky, dále pak hodiny opakování a procvičování učiva s uplatněním činnostního pojetí výuky. V hodinách, ve kterých byly začleněny různé formy a metody práce (např. skupinové činnosti, problémové řešení úkolů, zařazení hry a soutěživých prvků) byli žáci více aktivizováni a motivováni k samostatné tvůrčí činnosti, snadněji pochopili učivo a výuka byla pro ně přínosná a zajímavá. Množství a výběr informací i náročnost probíraného učiva akceptovaly možnosti většiny žáků. Organizačním pokynům žáci rozuměli a respektovali je. Individuální přístup k dětem se specifickými poruchami učení byl pozorován ojedinele stejně jako malá diferenciací vzhledem k výkonnosti jednotlivých žáků.

Úvodní motivace byla v několika případech vhodně a nenásilně prezentována v přímé návaznosti na probírané učivo nebo formou sdělení vzdělávacího cíle a průběhu vyučovací hodiny. K činnostem v průběhu vyučování byli žáci motivováni různými způsoby. Nejvíce bylo využíváno rozhovoru, mezipředmětových vztahů, navozování životních zkušeností žáků, hry, řešení problémových úkolů nebo zařazení skupinových činností. Pozitivním prvkem ve výuce bylo užití kladného motivačního hodnocení, jež zároveň přispívalo ke zvýšení sebevědomí problémových žáků. Prováděné hodnocení výkonu žáka a následná klasifikace byla objektivní. Využití sebekontroly a vzájemného hodnocení mezi spolužáky v některých hodinách bylo rovněž pro žáky přínosné stejně tak jako funkční využití práce s chybou. V některých hodinách zůstávalo opomenuto průběžné vyhodnocení zadaného úkolu či celkové zhodnocení výkonu žáků v závěru vyučovacích hodin, takže žáci neměli vždy zpětnou vazbu o své úspěšnosti.

Ve sledovaných hodinách dominovala vzájemná komunikace mezi učitelkami a žáky. Stylem vedení výuky se snažily učitelky vytvářet klidné, nestresující pracovní prostředí. Při vyučování byl žákům poskytován prostor pro vyjádření jejich vlastního názoru. Vzájemná komunikace v rámci skupinových činností byla velmi dobrá. Na kulturu mluveného projevu bylo dbáno s rozdílnou důsledností. Dohodnutá pravidla jednání žáci akceptovali a respektovali.

Celkově má vzdělávání na I. stupni ZŠ velmi dobrou úroveň.

Hodnocení kvality vzdělávání na II. stupni

Plánování a příprava výuky, stejně jako její personální, materiální a psychohygienické podmínky byly u hospitovaných předmětů na druhém stupni hodnoceny souhrnně.

Výchovně vzdělávací činnost je plánována v souladu s realizovaným vzdělávacím programem školy. Časová dotace výuky odpovídá platným učebním dokumentům. U tříd s rozšířenou výukou tělesné výchovy však není během čtyřletého cyklu na druhém stupni ZŠ dodržen stanovený minimální počet vyučovaných hodin výtvarné výchovy. Vyučující mají

zpracovány tematické plány učiva, kterými zajišťují kontinuitu probírání učiva v jednotlivých ročnících. Obsahová náplň výuky je v souladu s požadavky platných učebních osnov. Výukové cíle sledovaných vyučovacích hodin navazují na předcházející učivo a jsou přiměřené složení jednotlivých tříd. Průběh výuky svědčil o kvalitní přípravě většiny sledovaných vyučovacích hodin po stránce metodické i materiální. Vyučující jsou seznámeni se specifickými poruchami učení některých dětí a respektují doporučení pedagogicko-psychologické poradny.

Všichni učitelé na II. stupni splňují podmínky právní normy o odborné a pedagogické způsobilosti. Tato skutečnost spolu s tvůrčím přístupem k vedení výuky se pozitivně promítly do kvality vzdělávání. Na způsob vedení výuky měly pozitivní vliv dlouholeté a odborné zkušenosti učitelů a zejména informace získané dalším vzděláváním. Pokud jde o výtvarnou výchovu odpovídá sice odborná a pedagogická způsobilost vyučujících příslušné právní normě, ale po odchodu kvalifikované učitelky výtvarné výchovy do důchodu, mají současní učitelé odbornou přípravu pro výuku jiných předmětů. Tato skutečnost se na kvalitě výuky výtvarné výchovy celkově projevila. I přes vynaloženou snahu se zatím vedení školy tuto situaci nepodařilo personálně vyřešit.

Materiální zabezpečení výuky učebnicemi, učebními texty, pomůckami a audiovizuální technikou má standardní úroveň. Při výuce bylo sledováno jejich účelné využití. Fond učebnic je postupně modernizován a doplňován. Učitelé měli ve výuce učebnice, odbornou literaturu a vhodné pracovní materiály z knihovny školy, ale také často z vlastních zdrojů. Dostatečné je také množství funkčních učebních pomůcek demonstračních i pro žákovské pokusy, které jsou přehledně a účelně uspořádány. Také materiální vybavení jazykové výuky je na dobré úrovni.

Výuka probíhala v dostatečně prostorných, funkčně vybavených a esteticky upravených kmenových třídách, vybavených standardním i moderním nábytkem, prostorné odborné pracovně a v jazykové učebně. Psychohygienické zásady ve sledované výuce byly respektovány.

Plánování a příprava výuky je i přes nedodržení stanoveného minimálního počtu vyučovacích hodin výtvarné výchovy na velmi dobré úrovni. Také personální, materiální a psychohygienické podmínky jsou velmi dobré.

Český jazyk

I když kvalita hospitovaných hodin se pohybovala od příkladné po průměrnou, způsob organizace výchovně vzdělávacího procesu a efektivita používaných metod práce většinou umožňovaly účelné využití času a splnění stanoveného vzdělávacího cíle. Výuka hodnocená jako kvalitní a ve vztahu k žákům efektivní se vyznačovala činnostním pojetím vzdělávání, kdy se vyučujícím vhodně volenými formami dařilo žáky aktivizovat, probudit v nich zájem o probíranou tematiku a tím i pozitivně ovlivňovat bezprostřední výchovně vzdělávací výsledky. Ve výuce byly často využívány kooperativní formy práce ve dvojicích či větších skupinách. Žákům nebyly předkládány hotové poznatky k zapamatování, spíše byli vedeni k logickému vyvození jednotlivých jevů a k jejich praktické aplikaci při procvičování učiva. Vedle učebnic bylo v některých hodinách sledováno i účelné využití dalších učebních pomůcek. Pouze v menší části hospitovaných hodin probíhala výuka převážně "tradičním" frontálním způsobem. Spektrum používaných vyučovacích metod nebylo příliš bohaté. Vyskytly se části hodin, ve kterých dominoval pouze monolog vyučujícího a žáci se stávali pasivními. Efektivita vyučovacího procesu tak byla zvláště pro méně nadané žáky nižší.

Vstupní i průběžná motivace měla ve většině hodin aktivizující účinek. Zvláště příkladná z tohoto pohledu byla sledovaná výuka literární výchovy. Vyučující měli zabezpečenu dostatečnou zpětnou vazbu o pochopení a osvojení probíraného učiva. Míře

zvládnání učební látky uzpůsobovali průběh a tempo výuky. Hodnocení výkonů dětí probíhalo průběžně a bylo spíše pozitivní. V případě klasifikace byla tato zdůvodněna.

Ve všech hodinách žáci respektovali přirozenou autoritu učitelů, chovali se slušně a ukázněně. V hodinách byla většinou příznivá pracovní atmosféra. Komunikace mezi učiteli a žáky byla převážně dobrá. Učitelé vytvářeli žákům dostatečný prostor pro uplatnění a vyjádření vlastních názorů. Ne vždy však tuto možnost děti využívaly. Verbální i neverbální projev učitelů měl dobrou úroveň, výuka byla ve všech případech vedena odborně správně.

Kvalita sledované výuky se pohybovala od příkladné po průměrnou. Celkově ji hodnotí ČŠI hodnotí jako velmi dobrou.

Cizí jazyka (angličtina a němčina)

Organizace, formy a metody aplikované v hodinách byly rozmanité a pestré. Od tradičního frontálního zkoušení v úvodu hodiny, kdy žáci i učitelé získávali zpětnou vazbu o upevnění probraného učiva, přes poslech autentického textu s porozuměním až po práci s připraveným kopírovaným materiálem. Žáci při hrových metodách a různých soutěžích procvičovali větné struktury i novou slovní zásobu. Zpěv písniček a skupinové činnosti umožňovaly jejich relaxaci.

Vstupní motivaci většinou nahradilo seznámení s programem hodiny. V jejich dalším průběhu byli žáci motivováni možností získat dobrou známku, zajímavým literárním textem, soutěží, křížovkou nebo zpěvem. Vhodně byla zařazena také aktualizace tématu významným výročím. Za svoji práci byli žáci hodnoceni bezprostředně, nechybělo ani závěrečné zhodnocení a pochvala za jejich aktivitu.

Pojetí výuky bylo činnostní, žáci často pracovali ve dvojicích i skupinkách, jen výjimečně převažovaly učitelské verbální aktivity. Zřetelný byl také individuální přístup k žákům a zohledňování jejich momentálních potřeb. Vzájemná komunikace byla na velmi dobré úrovni, přístup všech vyučujících k dětem byl vstřícný a laskavý. Žáci měli možnost uplatňovat svoji kreativitu, chovali se slušně a zdvořile.

Kvalita vzdělávání v cizích jazycích je na velmi dobré úrovni.

Matematika

Kvalita hospitovaných hodin se u jednotlivých vyučujících lišila. Pro splnění vytčených vzdělávacích cílů ve sledovaných hodinách učitelé volili vhodné vyučovací metody a formy práce. Ty byly pestré a zvyšovaly efektivitu dosahování stanovených vzdělávacích cílů. V úvodní části hodin bylo probrané učivo zopakováno, utříděno a případné zjištěné nedostatky napravovány. Navazující nové učivo bylo srozumitelně a jasně vysvětlováno. Pro větší názornost, snadnější pochopení a upevnění nového učiva v několika hodinách využili učitelé jednoduché didaktické pomůcky. V jedné hodině i žáci pracovali s pomůckou, kterou si doma připravili a pomocí ní ověřovali praktické užití učiva geometrie. Poznatky nebyly žákům pouze sdělovány. Formou problémových úloh byli žáci vedeni k samostatnosti, vyvozování závěrů a k aplikaci získaných poznatků. Tyto formy se projevovaly hlavně při samostatné individuální nebo skupinové práci. Ta byla většinou organicky a účelně do výuky zařazována a vyučujícím napomáhala realizovat individuální pomoc žákům s výukovými problémy. V jedné hodině ve vyšším ročníku byla výuka diferencována. Příznačným rysem všech takto provedených hodin bylo činnostní pojetí výuky. V převážné většině zhlédnutých hodin bylo zjevné, že žáci jsou vyučujícími vedeni k zvládnání dobrých pracovních návyků, zásad, postupů a přesnosti a tyto zásady mají již většinou dobře osvojené. Učitelé je vedli k rozvíjení logického uvažování a matematického myšlení. Dbali na upevňování správných zásad, postupů a přesnosti při řešení úkolů i rýsování. Velmi účinná a efektivní se jevila užitá

metoda práce s chybou. Ve většině navštívených hodin byl sledován velký podíl činností žáků. Vyučovací čas byl efektivně využit. Pouze v ojedinělém případě měla výuka frontální charakter, žáci byli málo aktivní, pasivně přejímali předkládané poznatky.

V navštívených hodinách byla sledována průběžná motivace, ale jen ojediněle vstupní motivace. Vyučující ji využívali k podchycení zájmu žáků o probírané učivo a jejich aktivity. Vhodně volenými postupy a zejména stálou kontrolou výsledků samostatné práce žáků tak měli učitelé zabezpečenu zpětnou vazbu o míře pochopení učiva. Průběh a tempo výuky přizpůsobovali úrovni zvládnutí učební látky. Hodnocení výkonu žáků bylo pozitivní, většinou motivující. Přihlíželi i k individuálním schopnostem dětí, oceňovali jejich snahu a pokrok.

Žáci respektovali přirozenou autoritu učitelů a jejich organizační pokyny. Pozitivní vztahy mezi vyučujícími a žáky napomáhaly vzájemné spolupráci. Ta byla mezi žáky sledována zejména při zařazovaných samostatných úkolech. Výuka byla ve všech případech vedena odborně správně. Úroveň verbální i neverbální komunikace učitelů byla velmi dobrá. K rozvoji komunikativních dovedností vedli ve většině hodin i žáky.

Kvalita sledované výuky matematiky byla celkově velmi dobrá.

Fyzika

V úvodní části sledovaných hodin bylo probrané učivo zopakováno, utříděno, a eventuální nedostatky odstraňovány. V jednom případě byl zařazen referát vypracovaný žákem. Nové učivo bylo jasně, srozumitelně vysvětlováno. Výklad látky byl provázen pokusy. V některých případech se poznávání probíraných jevů opíralo i o osobní zkušenosti a znalosti žáků. Ti byli cíleně vedeni k rozvoji logického myšlení, vyvozování závěrů, uplatňování mezipředmětových vztahů a hlavně využití poznatků v praxi. Pracovali s naměřenými hodnotami, vyhledávali potřebné údaje v tabulkách a učili se vytvářet závěry z pozorovaných jevů. Při výkladu nového učiva byla práce učitelů promyšleně kombinována s aktivní činností žáků, jejich zapojením do vlastní výuky a řešením zajímavých problémových úloh. V jiné sledované hodině byla prováděna laboratorní práce. Žáci při ní pracovali v malých skupinách a byli tak vedeni k samostatnosti, vzájemné pomoci a kvalitnímu zpracování výsledků. Celkově se výuka fyziky vyznačovala velmi dobrým vysvětlením učiva, názorností a prováděním mnoha pokusů. V jejím průběhu se střídaly rozmanité činnosti za účelem udržení aktivity žáků. Pouze v jedné hodině se nedařilo vyučující soustředit pozornost části třídy potřebným směrem. Někteří žáci pak narušovali vzdělávací práci a cílenou snahu učitelky, kterou je chtěla vést k získávání poznatků při prováděných pokusech, pozorovat jevy a z nich vyvozovat jednoduché fyzikální závěry.

Ve všech sledovaných hodinách se dařilo nenásilně a vhodně zařazovat motivaci vstupní, průběžnou i motivaci prostřednictvím aktualizace učiva. Ta podněcovala zájem žáků o probírané učivo a podstatně zvyšovala efektivitu výuky. Hodnocení bylo převážně pozitivní, byla oceňována snaha a pokrok v uplatňování získaných poznatků. Velmi zdařilé bylo hodnocení spojené s diskusí v závěru laboratorní práce při porovnávání výsledků získaných měřením a výpočtem.

Ve většině tříd byl pozorován citlivý, partnerský přístup učitelů k dětem. To vedlo k vytvoření nestresující pracovní atmosféry a pozitivně ovlivňovalo psychohygienické podmínky výuky. Žáci respektovali přirozenou autoritu učitelů, neobávali se požádat učitele o radu a pomoc. Prokazovali, že mají osvojena pravidla společenského chování a vzájemné komunikace. Verbální i neverbální projev vyučujících byl velmi dobrý. Ve většině hodin vedli i žáky k správnému jazykovému a odbornému vyjadřování a rozvoji komunikativních dovedností.

Kvalita výuky v jednotlivých sledovaných hodinách fyziky se lišila od průměrné až po příkladnou. ČŠI ji hodnotí celkově jako velmi dobrou.

Občanská a rodinná výchova

Do výuky předmětů inovativně zasahují některé projekty školy zpracované v rámci okresního programu rozvoje, např. “Realizace sexuální výchovy na ZŠ v Rájci-Jestřebí”, “Daltonská výuka v praxi”, “Program podpory zdraví ve škole” a mimo to Minimální preventivní program školy. Do klasických hodin učitelé zařazovali vhodné a pestré metody učení, charakter výuky umožňoval zohledňovat výkonnost žáků během dne a individuální učební tempo. Výklad s vysvětlením a aktivizačními prvky, vhodně zařazené příklady situací, vlastní referáty a skupinová práce žáků byly efektivní a způsob výuky vedl ke stanoveným cílům. Sledovaná výuka měla převážně názorně praktický charakter s promyšlenou motivací, žáci diskutovali o navozených problémech. V rámci peer programu zařazeného do výuky občanské výchovy žáci řešili úkoly pod vedením a s přispěním starších poučených spolužáků.

V hodinách nechybělo zhodnocení výkonů žáků, jejich tvořivých nápadů a splněných úkolů v průběhu výuky. Při zkoušení učitelé hodnotili klasifikačním stupněm společně s krátkým slovním hodnocením, využívaným i samostatně.

Vzájemné vztahy učitelů a žáků ve výuce byly vstřícné a přátelské, chování žáků bylo velmi slušné. Příkladné zaujetí a vstřícný přístup učitelů se projevoval při přípravě a zejména v průběhu výuky a podporoval vytváření pozitivní učební atmosféry.

Kvalita výuky ve sledovaných vyučovacích předmětech je celkově velmi dobrá.

Výtvarná výchova

Po organizační stránce byla sledovaná výuka dobře vedena a připravena. Vlastní efektivita výtvarného vzdělávání a plnění specifických cílů tohoto esteticko výchovného předmětu však byly, přes projevenou snahu učitelů, často snižovány nedostatky v odborném vedení výuky. Stejně tak předložené žákovské výtvarné práce v častých případech svědčily o absenci potřebného výtvarného vedení žáků.

Účinná vstupní motivace byla sledována jen v části sledovaných hodin. Průběžná motivace během vlastní výtvarné práce a pozitivní hodnocení dosahovaných výsledků při respektování individuálních předpokladů dětí mělo příznivý vliv na jejich zájem o výtvarné činnosti. Závěrečnému hodnocení dosažených výsledků byla někdy z časových důvodů věnována menší pozornost.

Ve všech hodinách panovala příznivá atmosféra, oboustranně vstřícný vztah mezi učiteli a žáky. Žáci akceptovali stanovená pravidla chování a chovali se velmi slušně.

Celkově byla úroveň a efektivita sledované výuky průměrná.

Výuka s prvky Daltonského plánu

Vzdělávací program základní škola je zachován, zařazené prvky daltonské výuky ho nijak nemění ani neupravují. Daltonská výuka je ve škole zařazena do tříd 1. i 2. stupně s výjimkou 8. a 9. tříd. V rozvrhu hodin tříd je začleněno daltonské vyučování jednou i dvakrát týdně. Na 1. stupni je volba pořadí hodin během stanoveného dne na učitelé a nejčastěji si volí 1. - 3. hodiny, na 2. stupni je výuka určena na 2. - 4. hodinu v jeden stanovený den v týdnu. Pro vyučování s daltonskými prvky byly vybrány ve spolupráci s učiteli také vhodné vyučovací předměty, např. český jazyk, matematika, prvouka, přírodopis, vlastivěda, dějepis ap. Organizace vzdělávání byla zpracována podle metodického pokynu MŠMT ČR k postupu při úpravě vzdělávacího procesu škol a školských zařízení

č.j. 18 276/98 ze dne 30. dubna 1998 s účinností od 1. září 1998.

Charakteristickým jevem pro všechny třídy využívající ve výuce prvky daltonského plánu bylo využívání některých aktivních metod učení vhodných pro práci na základní škole, jasně stanovená pravidla, vzájemná spolupráce a přátelský postoj učitele. V daltonském vyučování se od počátku zadávají žákům úkoly pro samostatnou práci. Postup a pořadí při aktivním plnění úkolů v zadaném časovém období si žák sám svobodně zvolí. Ve sledovaných vyučovacích hodinách v době inspekce na škole žáci prokázali výbornou pracovní morálku, dosažení učebního cíle bylo v popředí zájmu a po splnění zadaného úkolu pracovali někteří na dalších volitelných, tzv. extra úkolech navíc. Kontrola a hodnocení plnění úkolů byla prováděna učiteli i samotnými žáky, ti si mimo jiné sami zapisovali splněné úkoly do týdenního hodnocení úkolů nebo označovali barevnými značkami splněný úkol na tabuli ve třídě. Učitelé nestejně využívali hodnocení splněných úkolů žáků v daltonské výuce při klasifikaci ve školním roce, někteří vyučující úkoly klasifikují rovnocenně s ostatními hodnocenými výkony žáka a jiní ke splněným úkolům jen přihlížejí při klasifikaci za pololetí. V rámci učební skupiny se využívala vnitřní diferenciací. Prolínaly se metody frontální, skupinové, párové. V učební skupině podle předmětů byla umožněna individualizovaná výuka, učitel pomáhal a vedl žáka na pozadí učebních aktivit ostatních. Výuka organizovaná promyšleně volenými metodami umožňuje žákům pracovat individuálním tempem a zohledňuje jejich výkonnost během dne i týdne. V učebních skupinách se vytvářelo spontánní komunikativní klima - žáci spolu hovořili o probíraných úkolech v průběhu výuky a pomáhali si, učitel umožňoval vytváření komunikačních kompetencí při probíhající učební činnosti. Žáci projevili dobrou schopnost kooperace, spontánnost a přirozenost v chování.

Při prostorovém rozmístění pracovišť žáků v navštívených kmenových učebnách 1. stupně a v učebně určené pro daltonskou výuku na 2. stupni bylo bráno v úvahu činnosti pojetí výuky a možnost kooperace žáků a lavice byly sestaveny po čtyřech a umístěny i na chodbě. Během učební činnosti mají žáci přístupné a v dostatečné míře veškeré studijní materiály jako encyklopedie, slovníky a odbornou literaturu, připravené pomůcky a písemně zpracované učební úkoly. Vybavenost tříd a dalších prostor sloužících pro daltonské vyučování je na vynikající úrovni, což většinou umnožnily prostředky získané zapojením školy do okresního programu rozvoje škol. Estetický vzhled tříd je velmi pěkný, jsou pestře a vkusně vyzdobené a jsou upraveny doplňky sloužícími pro výuku a pomůckami vytvořenými jak učiteli tak i žáky.

Prospěšnost daltonských prvků v praxi školy je zřejmá v oblasti rozvoje osobní zodpovědnosti žáka za splnění úkolů, komunikace žáka s učitelem a se spolužáky navzájem, přičemž se posiluje vnitřní motivace žáka k učení. Z hlediska vývoje dítěte ve školním věku je tento systém žádoucí, neboť většina jeho principů koresponduje s trendy současné pedagogiky, jako je důraz na osobnostní rozvoj každého žáka, na podporu samostatnosti a aktivity žáků při plnění učebních úkolů. Kvalita sledované výuky s prvky daltonského plánu je na vynikající úrovni.

Hodnocení kvality vzdělávání

Kvalita vzdělávání ve sledovaných vyučovacích předmětech na obou stupních je celkově velmi dobrá

Plánování

Dlouhodobá koncepce školy, kterou její ředitel vypracoval s výhledem do roku 2005, vychází z analýzy současného stavu a podmínek školy a vymezuje stěžejní priority jejího dalšího rozvoje. Reálné koncepční záměry sledují nové trendy v oblasti vzdělávání. Vedle vzdělávacího programu Základní škola č.j. 16847/96-2 ji profiluje rozšířená výuka tělesné výchovy a zejména uplatňování daltonského plánu práce ve všech ročnících prvního stupně s postupným zaváděním této metody i do všech ročníků na 2. stupni tak, aby se škola stala "Daltonskou školou". Strategické cíle dlouhodobé koncepce jsou rozpracovány v celoročním plánu školy pro školní rok 2000/01. Ten poskytuje rámcový přehled o realizaci základních projektů školy i všech důležitých akcích pořádaných v tomto školním roce v souladu s termíny stanovenými MŠMT ČR. Hlavní úkoly, týkající se výchovy a vzdělávání žáků jsou rozpracovány do měsíčních plánů práce, které jsou základním nástrojem operativního řízení a jsou konkretizovány s uvedením odpovědnosti za plnění úkolů. Tyto plány jsou aktualizovány na pravidelných poradách rozšířeného vedení školy, které se konají jedenkrát měsíčně i na pravidelných provozních a operativních poradách. Kontrolou plnění úkolů je zajištěna zpětná vazba.

Plánování výuky s daltonskými prvky je samostatně písemně vedeno, přehled obsahuje stanovené počty hodin věnované daltonským hodinám ve vybraných vyučovacích předmětech. Počty hodin stanovené v učebním plánu základní škola u vyučovacích předmětů využívajících daltonské prvky jsou dodrženy. V třídě s rozšířenou tělesnou výchovou není dodržen stanovený minimální počet vyučovacích hodin výtvarné výchovy. Pečlivě a zodpovědně zpracovaný plán výchovného poradce, minimální preventivní program a plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků obsahují konkrétní aktivity, termín a zodpovědného pracovníka. Plány se postupně plní a mají celkově velmi dobrou úroveň. Součástí plánu činnosti školy je vypracovaný plán hospitační a kontrolní činnosti s uvedením osobní odpovědnosti a stanovených termínů. Dále jsou to projekty školy a široká nabídka možností účelného využití volného času, plán činnosti zájmových kroužků, vydávání školního časopisu a vysílání školního rozhlasu.

I přes porušení učebního plánu je kvalita plánování na velmi dobré úrovni.

Organizování

Organizační struktura školy vyplývá z přehledného organizačního schématu a podrobně zpracovaného organizačního řádu. Upravuje, dělbu práce mezi jednotlivými složkami i vztah k obecnímu úřadu jako ke zřizovateli. Zajišťuje vytváření optimálních podmínek pro činnost pedagogických pracovníků a žáků. Deklaruje kompetence jednotlivých pracovníků, jejich pracovní náplň i specifické úkoly, vyplývající z funkčního zařazení zaměstnanců a vytyčuje kompetenční vztahy na všech úrovních. Koordinace činnosti jednotlivých úseků je zajištěna prostřednictvím pravidelných porad rozšířeného vedení školy, provozních porad, pedagogických porad a schůzek metodických sdružení a předmětových komisí.

Poradenské služby na škole zajišťují speciální pedagogové včetně logopeda, devět asistentek pro žáky s dyslexií, popř. dysgrafií a dyskalkulií, metodik protidrogové prevence a výchovný poradce. (Výchovný poradce neabsolvoval kvalifikační studium a nemá vzdělání požadované vyhláškou MŠMT ČR o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a předpokladech kvalifikace výchovných poradců.

Výchovný poradce pracuje podle vlastního dobře zpracovaného ročního plánu, má stanoveny pravidelné konzultační hodiny pro žáky, spolupracuje s rodiči i s třídními učiteli, v případech výchovných či vzdělávacích obtíží žáků konzultuje také s dalšími odborníky, jako lékaři, psychology, a vede příslušnou evidenci o žácích. Žáci mají možnost svěřit se se svými osobními problémy písemně do schránky důvěry. V rámci volby povolání informuje rodiče na třídních schůzkách a dalších akcích, informuje také ostatní učitele na pedagogických radách. V oblasti profesionální orientace organizuje návštěvy žáků školy na Úřadu práce, na burzách a veletrzích středních škol. Škola vykazuje a eviduje tři integrované žáky s postižením, pro něž byly pečlivě zpracovány individuální plány výchovy a vzdělávání. Jejich individuální nároky při výuce byly zohledněny.

Minimální preventivní program zpracovaný pověřeným metodikem prevence podle pokynu MŠMT ČR k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení a pokynu k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže je na velmi dobré úrovni. Obsahuje dlouhodobé a systémové preventivní strategie, jako např. informativní akce, aktivizující a dovednostě výcvikové metody, peer program, doporučené způsoby řešení šikanování a výchovná opatření, širokou a pestrou nabídku školních i mimoškolních aktivit v rámci činnosti centra volného času při škole a další. Aktivity programu prevence se plní samostatně, některé se zařazují do výuky, např. občanské výchovy a jiné se plní v rámci výchovy mimo vyučování.

Dokumentace školy je vedena v souladu s § 38a zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Výroční zpráva je zpracována velmi kvalitně a její obsah odpovídá požadavkům právní normy. Provázaný informační systém zajišťuje potřebnou informovanost jak v rámci školy, tak i směrem k rodičům a spolupracujícím institucím.

Organizační struktura umožňuje efektivní řízení školy, to je koordinované a zabezpečuje její plynulý chod. Organizování má vynikající úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

Vedení zaměstnanců školy a jejich motivování vyplývá z koncepce školy, s níž byli všichni zaměstnanci školy seznámeni. Řídící činnost je založena na principu vzájemné spolupráce. Velká pozornost je věnována problematice dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Jeho výborně zpracovaný plán s termíny plnění obsahuje především semináře k projektům školy, vzdělávací aktivity včetně vysokoškolského studia vedoucí k získání kvalifikace pro učitele anglického jazyka, k rozvoji znalosti cizích jazyků a semináře pro zkvalitnění a modernizaci výuky (tvořivá škola, kooperativní výchova, projektové vyučování, relaxace aj.). Uvedené oblasti vzdělávání jsou prioritami v koncepci a plánování školy. Plán vzdělávání vychází z možností školy, z nabídek Pedagogických center a dalších vzdělávacích středisek a institucí, dává možnost zařadit i v průběhu školního roku aktuální akce podle požadavků předmětových komisí nebo učitelů. Učitelé začlenění do systému daltonské výuky se pravidelně účastní seminářů a vzdělávání formou přednášek, ukázkových vyučovacích hodin na podobných daltonských školách, pracovních setkání a výměny zkušeností učitelů. Účastní se zahraniční stáže na daltonské škole v Utrechtu v Nizozemí. Uvedené akce pořádá Asociace českých daltonských škol se sídlem v Brně.

Systém hodnocení pracovníků je všem dostatečně znám a kritéria pro vyplácení nadtarifních složek platu byla s pracovníky školy projednána a jimi akceptována. Sebehodnocení školy vyplývá z výroční zprávy.

Vedení a motivování pracovníků je na velmi dobré úrovni.

Kontrolní mechanismy

System vnitřní kontroly vůči celé organizační struktuře je vytvořen, kompetence rozdělil ředitel školy na jednotlivé členy širšího vedení, jak je stanoveno organizačním řádem. Hospitační činnost je naplňována podle plánu hospitací a hospitační zjištění jsou s učiteli individuálně bezprostředně projednána. Opatření k nápravě zjištěných nedostatků jsou přijímána dle pravidel, která jsou všem známá, včetně následné kontroly. Kontrola provozu školy a jejího hospodaření probíhá minimálně dvakrát ročně vedením školy. Analýza výsledků všech kontrol je předmětem jednání provozních i pedagogických porad. Individuální plány učiva pro integrované žáky jsou průběžně kontrolovány a jsou plněny.

Hospitační a kontrolní činnost ředitele školy směřuje k využívání moderních, především daltonských prvků ve výuce. Vedení školy sleduje zapojení vyučujících, efektivnost zvolených postupů a metod vzhledem ke stanoveným prioritám v plánování. Výsledky se pravidelně vyhodnocují a jsou podkladem pro přidělování nenárokových složek platu pedagogickým pracovníkům.

Ve vedení pedagogické dokumentace byly zjištěny některé drobné nedostatky, které byly odstraněny v průběhu konání inspekce.

Kontrolní mechanismy jsou účinné s výjimkou kontroly učebního plánu, kde došlo k neplnění stanoveného minimálního počtu hodin výtvarné výchovy ve třídách s rozšířenou výukou tělesné výchovy.

Kvalita kontrolních mechanismů je hodnocena jako průměrná.

Hodnocení kvality řízení

Celkově je kvalita řízení školy hodnocena jako velmi dobrá.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- povinná dokumentace školy dle §38a zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- rozvrhy hodin platné ve školním roce 2000/2001
- učební plán školy rozpracovaný pro 1. - 9. ročník ve škol. roce 2000/2001
- přehled o pedagogických pracovnících školy
- rozpis vyučovacích hodin a přestávek ve školním roce 2000/2001
- přehled tříd s daltonskou výukou a rozpis výuky ve školním roce 2000/2001
- Projekt "Daltonská výuka v praxi ZŠ Rájec - Jestřebí"

ZÁVĚR

Ve sledovaných oblastech nebylo zjištěno neefektivní využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Kvalita vzdělávání ve sledovaných předmětech byla hodnocena jako velmi dobrá. V řízení školy výrazně převládají pozitiva, je tedy i tato oblast hodnocena jako velmi dobrá.

Celkově hodnotí ČŠI činnost školy jako velmi dobrou.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Pavel Klár	Pavel Klár v.r.
Členové týmu	PaedDr. Danuše Pytelová	Danuše Pytelová v.r.
	PhDr. Renáta Ševčíková	Renáta Ševčíková v.r.
	PaedDr. Jiří Kachlík	Jiří Kachlík v. r.
	Mgr. Jaroslav Krška	Jaroslav Krška v. r.

V Brně dne 26. března 2001

Přílohy

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 13. dubna 2001

Razítko

Ředitel školy	Podpis
Mgr. Jaroslav Brázda	Mgr. Jaroslav Brázda v.r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): Okresní úřad	30. 4. 2001	122 256/01
Zřizovatel: Městský úřad	30. 4. 2001	122 257/01
Rada školy:	-	-

Připomínky ředitele(ky) školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	nejsou